

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ MÔ HÌNH PHÁT TRIỂN VÀ QUẢN LÝ PHÁT TRIỂN XÃ HỘI Ở TRUNG QUỐC

TS. PHÙNG THỊ HUỆ

Viện Nghiên cứu Trung Quốc

Sau gần 30 năm cải cách, nền kinh tế Trung Quốc đã có bước tiến dài, từ mô hình phát triển đến mức tăng trưởng thực tế. Hội nghị Trung ương 4 khoá XVI Đảng Cộng sản Trung Quốc (tháng 10-2004) đề ra mục tiêu quan trọng là tiếp tục hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường XHCN đặc sắc Trung Quốc. Điều đó có nghĩa Trung Quốc đã thực hiện thành công sự chuyển đổi mô hình, từ kinh tế kế hoạch tập trung sang kinh tế thị trường XHCN. Cùng với quá trình đó, đời sống nhân dân Trung Quốc, từ nông thôn đến thành phố đều được cải thiện và nâng cao rõ rệt. Tuy nhiên, theo đánh giá của nhiều nhà nghiên cứu, sự phát triển xã hội của Trung Quốc lại diễn ra chậm chạp hơn nhiều so với kinh tế. Theo ý kiến của giáo sư Lục Học Nghệ, xã hội Trung Quốc phát triển chậm hơn kinh tế

ít nhất 5 năm ⁽¹⁾. Xã hội chậm phát triển sẽ tạo ra không ít vấn đề nổi cộm và khó khăn cho quá trình thực hiện mục tiêu hiện đại hoá đất nước. Chính bởi lẽ đó, nhiều cuộc thăm dò ý kiến đã đi đến thống nhất cho rằng, trọng tất cả các yếu tố dẫn đến nguy cơ bất ổn trong công cuộc cải cách mở cửa thì yếu tố xã hội là đáng quan ngại hơn cả. Trước thực trạng đó, từ sau Đại hội XVI, các nhà lãnh đạo Đảng và Chính phủ Trung Quốc đã hết sức chú trọng đến mục tiêu thúc đẩy sự phát triển xã hội, theo mô hình mới, thích ứng với yêu cầu xây dựng và hoàn thiện nền kinh tế thị trường XHCN.

1. Một số hạn chế trong phát triển xã hội Trung Quốc

Mặc dù so với trước cải cách, xã hội Trung Quốc đã có nhiều biến đổi rõ nét, song vẫn còn khá nhiều hạn chế, đòi hỏi

Trung Quốc phải nhanh chóng khắc phục, cụ thể là:

1.1. Cơ cấu xã hội chưa được điều chỉnh cân bằng

Cơ cấu xã hội, bao gồm cơ cấu nhân khẩu, việc làm; cơ cấu thành thị nông thôn, cơ cấu vùng; cơ cấu giai tầng... đều chưa được điều chỉnh cân bằng ở Trung Quốc. Chẳng hạn, nông nghiệp Trung Quốc hiện chiếm tỷ trọng thấp nhất trong cơ cấu ngành, nhưng hơn một phần hai dân số vẫn sống dựa vào nông nghiệp, dẫn đến tình trạng chênh lệch giàu nghèo quá lớn giữa thành thị với nông thôn, giữa các vùng kinh tế, đặc biệt là các vùng nông thôn khu vực miền Tây với các thành phố mở cửa vùng ven biển. Cơ cấu giai tầng xã hội cũng đang là bài toán nan giải với Trung Quốc, khi mô hình giai tầng "Kim tự tháp" – tầng lớp bình dân lớn hơn nhiều so với tầng lớp trung lưu vẫn chưa thể biến đổi và cải thiện nhanh trong thời gian tới. Những vấn đề đó đương nhiên tạo mâu thuẫn không dễ điều hoà giữa các tầng lớp cư dân, ảnh hưởng trực tiếp đến bình diện ổn định xã hội, thậm chí có nguy cơ cản trở các bước đi trong cải cách.

1.2. Sự nghiệp phát triển văn hoá, khoa học giáo dục, y tế và môi trường còn tồn đọng nhiều vấn đề bất cập

Trong công cuộc hiện đại hoá đất nước, Trung Quốc đã giành được nhiều thành tựu lớn, đáng khâm định trong phát

triển văn hoá giáo dục. Tuy nhiên, theo đánh giá của bản thân các học giả Trung Quốc thì những kết quả đó chưa đủ sức đáp ứng yêu cầu phát triển của nền kinh tế thị trường XHCN. Nói cách khác, sự nghiệp phát triển văn hoá giáo dục, y tế và môi trường Trung Quốc có bước đi chậm chạp hơn nhiều so với tiến độ phát triển kinh tế, chưa tương thích với trình độ và yêu cầu phát triển của kinh tế. Trong đó, vẫn cần nhấn mạnh tình trạng lệch lạc trong chính sách phát triển giáo dục, y tế giữa các vùng dân cư; những cảnh báo đáng lo ngại về môi trường sinh thái và dấu hiệu xuống cấp, suy thoái về đạo đức.

1.3. Phương thức và thể chế quản lý xã hội còn nhiều bất cập, lạc hậu

Mặc dù nền kinh tế Trung Quốc đã được vận hành theo phương thức tiên tiến, bằng các công nghệ hiện đại, trong đó có những lĩnh vực không mấy thua kém các nước phát triển, song thể chế quản lý các ngành nghề xã hội vẫn chưa có sự chuyển biến mạnh theo yêu cầu của nền kinh tế thị trường. Có thể nói, đại đa số các đơn vị sự nghiệp như trường học, viện nghiên cứu, cơ quan văn hoá, hệ thống y tế... của Trung Quốc đều được xây dựng sau những năm 50 thế kỷ XX. Các cơ sở này cho đến nay chủ yếu vẫn chịu ảnh hưởng sâu sắc và vận hành theo phương thức quản lý của nền kinh tế kế hoạch; phân đông vẫn tuân thủ chế độ công hữu, hoạt động dưới sự bao cấp, rót kinh phí cố định của

Nhà nước. Vì vậy, các đơn vị sự nghiệp này vẫn nằm trong tình trạng quản lý lạc hậu: thể chế hành chính hoá, cơ cấu công kênh, người nhiều hơn việc, quy định cứng nhắc, đầu tư cao, hiệu quả thấp, chất lượng phục vụ kém hiệu quả, không đáp ứng đủ yêu cầu xã hội. Nhìn chung, lĩnh vực quản lý xã hội, nhất là khâu quản lý dịch vụ xã hội của Trung Quốc vẫn chưa có sự biến đổi thực chất về mặt thể chế. Điều đó không những tác động tiêu cực đến mọi hoạt động xã hội, mà trong chừng mực nhất định, còn cản trở tiến trình phát triển kinh tế.

1.4. Xã hội công dân chưa được phát huy tối đa vai trò và tác dụng

Các nước, đặc biệt là các nước có trình độ phát triển dân chủ chính trị – xã hội cao đang rất chú ý đến việc thúc đẩy hoạt động của các tổ chức dân gian, phi chính phủ, coi đó là khâu quan trọng trong hệ thống vận hành xã hội. Bởi các tổ chức, đoàn thể xã hội là cầu nối rất quan trọng và hiệu quả giữa chính phủ với quần chúng. Nó vừa có tác dụng hỗ trợ, gắn kết hoạt động của các tổ chức xã hội với chính phủ, vừa có vai trò giám sát chức năng thực hiện luật pháp của bộ máy công quyền nhà nước. Hiện nay, Trung Quốc đang là quốc gia ngày càng chú trọng đến mục tiêu xây dựng và hoàn thiện hệ thống, phương thức vận hành của các tổ chức xã hội công dân. Vai trò, chức năng và hiệu quả hoạt động của các tổ chức đoàn thể xã hội như Chính hiệp, Công đoàn, Thanh niên, Phụ nữ, Nghiệp đoàn... ở Trung Quốc đang ngày càng được nâng cao. Tuy

nhiên, tính dân chủ và độc lập trong hoạt động của các tổ chức này chưa đủ đáp ứng những diễn biến hết sức phức tạp về mặt xã hội ở Trung Quốc. Chính vì thế, nhiều vấn đề xã hội tiêu cực, đặc biệt là tình trạng tham nhũng nghiêm trọng vẫn đang là lời thách đố đối với Trung Quốc trên con đường hiện đại hoá.

2. Xây dựng xã hội hài hoà - mô hình phát triển xã hội mới của Trung Quốc

Những hạn chế và bất cập về mặt xã hội như đã trình bày đang đặt Trung Quốc trong tình trạng hết sức khó khăn, đồng thời cũng đòi hỏi các nhà lãnh đạo nước này phải tích cực điều chỉnh và tháo gỡ. Có thể nói, cùng với quá trình chuyển đổi kinh tế, xã hội Trung Quốc cũng đang nằm trong thời kỳ chuyển đổi – từ mô hình truyền thống sang mô hình hiện đại, với cơ cấu phát triển cân bằng, hợp lý và phương thức quản lý tiên tiến hơn. Với quan điểm phát triển một cách khoa học, lấy con người làm gốc, Hội nghị Trung ương 6 khoá XVI (8-11/10/2006), Đảng Cộng sản Trung Quốc đã công bố “Quyết định một số vấn đề quan trọng về xây dựng xã hội hài hoà XHCN”. Đây được coi là văn kiện mang tính cương lĩnh đối với, nhiệm vụ xây dựng xã hội hiện đại của Trung Quốc từ nay về sau. Những nội dung quan trọng nêu trong “Quyết định” cũng được coi là yêu cầu cần xây dựng và hoàn thiện mô hình xã hội mới ở Trung Quốc, cụ thể là:

2.1. Xây dựng hài hoà cơ cấu giữa thành thị và nông thôn

Chênh lệch giàu nghèo và trình độ phát triển giữa thành thị với nông thôn

đang là bài toán cực kỳ nan giải, cũng là sức cản lớn đối với Trung Quốc trong quá trình phấn đấu đạt tiêu chí xã hội khá giả trên phạm vi toàn quốc vào năm 2020. Theo tính toán, tại Trung Quốc, mức thu nhập của cư dân thành phố hiện bỏ xa mức thu nhập thuần của cư dân nông thôn khoảng 20 năm; các thành phố giàu có bỏ xa các vùng nông thôn miền Tây tới 50 năm. Số người nghèo khổ tại các khu vực nông thôn Trung Quốc hiện nay là trên 100 triệu ⁽²⁾. Đó là đặc thù rất đáng quan tâm của Trung Quốc. Vì thế, trong mô hình phát triển xã hội, Trung Quốc đặc biệt chú ý tới mục tiêu thu hẹp tới mức thấp nhất khoảng cách chênh lệch giữa thành thị với nông thôn. Phát triển hài hoà, cân đối cuộc sống của cư dân thành thị và nông thôn cũng tức là Trung Quốc đã cải thiện đáng kể cơ cấu giai tầng xã hội, bằng cách giảm thiểu số người nghèo khổ, từng bước đưa đời sống toàn dân lên mức khá giả.

2.2. Xây dựng hài hoà kết cấu khu vực cư dân

Tương tự như tình trạng thành thị với nông thôn, khoảng cách thu nhập và trình độ phát triển giữa các vùng dân cư cũng đang là lời thách đố gay gắt công cuộc hiện đại hoá đất nước của Trung Quốc. Tình trạng phát triển quá chênh lệch giữa các đặc khu kinh tế và thành phố mở cửa ven biển miền Đông so với khu vực miền Tây đang là dấu hỏi về nguy cơ khủng hoảng xã hội, thậm chí cả kinh tế có thể xảy ra ở Trung Quốc. Nếu không điều chỉnh được tốc độ phát triển

cân bằng giữa các vùng miền, không tạo lập được cơ cấu hài hoà giữa các khu vực cư dân, Trung Quốc sẽ không thể hy vọng xây dựng thành công mô hình xã hội hiện đại.

2.3. Xây dựng hài hoà cơ cấu giai tầng xã hội

Như trên đã trình bày, do tình trạng chênh lệch giàu nghèo diễn ra khá nghiêm trọng và ngày càng gia tăng giữa các tầng lớp cư dân, nên cơ cấu giai tầng hiện nay ở Trung Quốc vẫn hết sức bất hợp lý. Trung Quốc đang hướng tới xây dựng một cơ cấu giai tầng xã hội hiện đại. Nghĩa là, giai tầng trung lưu sẽ chiếm tỷ trọng lớn nhất, giai tầng yếu thế và giai tầng chóp trong xã hội sẽ thu gọn tới mức thấp nhất. Đây cũng là mô hình giai tầng xã hội lý tưởng – mô hình quả trám, được các quốc gia trên thế giới theo đuổi, bởi điều đó đồng nghĩa với việc xây dựng được một xã hội cùng giàu có, giảm thiểu mâu thuẫn giữa các tầng lớp cư dân, tạo môi trường ổn định và phát triển lành mạnh cho toàn xã hội.

2.4. Xây dựng hài hoà cơ cấu việc làm

Hiện tại, tỷ trọng giá trị gia tăng nông nghiệp trong GDP của Trung Quốc giảm xuống còn 14%. Thông thường, với tỷ trọng đó, số người sống dựa vào nông nghiệp sẽ giảm xuống còn 30-35%. Vậy nhưng, ở Trung Quốc, con số đó vẫn giữ ở mức trên 49% ⁽³⁾. Đó là điều Trung Quốc không thể không tính tới trong quá trình điều chỉnh và xây dựng mô hình phát triển xã hội mới. Gần một nửa dân

số sống nhờ vào nông nghiệp, song trên thực tế, khối lượng việc làm tại các vùng nông thôn lại không đủ đáp ứng nhu cầu việc làm của người lao động. Vì thế, tình trạng dư thừa lao động nông nghiệp đã tăng thêm gánh nặng quá sức đối với mục tiêu phát triển toàn diện xã hội khá giả của Trung Quốc. Đó là chưa kể tới lực lượng lao động thiếu việc làm đang có xu hướng tăng lên rõ rệt ở thành phố. Sau khi thu nhập bình quân đầu người ở Trung Quốc đạt tới mức 1.000 USD, vấn đề việc làm sẽ càng trở nên căng thẳng hơn, cung sẽ lớn hơn cầu trong khoảng thời gian khá dài. Thực trạng trên đòi hỏi Trung Quốc phải tìm cách giải quyết vấn đề việc làm, trước hết là cân đối sức lao động dư dôi ở nông thôn. Cơ cấu lại việc làm, di chuyển lao động nông nghiệp sang các ngành phi nông nghiệp một cách có tổ chức, có kế hoạch là việc làm cấp thiết đối với Trung Quốc. Làm được điều đó, Trung Quốc cùng lúc giải quyết được hai vấn đề quan trọng: đô thị hoá nông thôn và mở rộng giai tầng có thu nhập ổn định trong xã hội. Rõ ràng là, cơ cấu lại việc làm cho hợp lý, cân bằng cũng là một nội dung cơ bản trong việc xây dựng mô hình phát triển xã hội trong bối cảnh mới ở Trung Quốc.

2.5. Xây dựng hài hoà kết cấu nhân khẩu

Dân số đông là một khó khăn lớn đối với Trung Quốc trong quá trình xoá đói giảm nghèo, tạo thu nhập cân bằng giữa các vùng kinh tế và các tầng lớp cư dân. Để phát triển hài hoà và bền vững, ngay

từ giai đoạn đầu cải cách, Trung Quốc đã sớm xác định phải duy trì cơ cấu nhân khẩu hợp lý, phát huy tác dụng tích cực trong việc thực hiện mục tiêu xây dựng xã hội hiện đại, thu nhập cao và phát triển đồng đều. Vài thập niên qua, Trung Quốc đã hướng việc điều chỉnh cơ cấu nhân khẩu theo mô hình từ “tỷ lệ sinh cao, tăng trưởng cao” sang “tỷ lệ sinh thấp, tử vong thấp, tăng trưởng thấp.” Mặc dù vậy, dân số Trung Quốc vẫn chưa được khống chế tới mức cần thiết, năm 2004 tăng đột biến, đưa tổng dân số nước này lên 1,3 tỷ người. Trung Quốc hiện vẫn đang tiếp tục duy trì chính sách mỗi gia đình chỉ sinh một con, nhằm hạn chế tốc độ tăng dân số tự nhiên. Tuy vậy, Trung Quốc bắt đầu phải đối mặt với một vấn đề khó khăn khi tiến hành cơ cấu lại nhân khẩu. Đó là, chính sách khống chế nhân khẩu cùng với mức tăng tuổi thọ trung bình đã làm cho nhân khẩu Trung Quốc lão hoá sớm, khi nền kinh tế chưa thật sự phồn thịnh, phát triển cao. Đây là bài toán về phát triển xã hội mà Trung Quốc phải tính đến và tích cực tìm giải pháp hữu hiệu. Mô hình xã hội mà Trung Quốc muốn hoàn thiện sẽ là một cơ cấu nhân khẩu hợp lý, với hệ thống an sinh xã hội đủ mạnh, thu nhập và tích lũy cá nhân cao, nhằm duy trì sức sống bền vững cho cộng đồng.

2.6. Xây dựng hài hoà mối quan hệ giữa con người với tự nhiên

Trong quá trình hiện đại hoá đất nước, các ngành kinh doanh, sản xuất của

Trung Quốc phát triển với tốc độ rất cao, đồng nghĩa với việc khai thác và sử dụng ngày càng cạn kiệt nguồn tài nguyên thiên nhiên vốn không thật giàu có ở nước này. Nhiên liệu đang là vấn đề hết sức khó khăn, thiếu thốn đối với các ngành kinh tế Trung Quốc. Thêm vào đó, lượng chất thải từ các nguồn: công nghiệp, y tế, sinh hoạt... không ngừng tăng lên, vượt qua mức cho phép của môi trường sinh thái. Nguồn nước dùng và không khí tại nhiều thành phố công nghiệp đã ô nhiễm tới mức quá nghiêm trọng. Trước thực trạng đó, Trung Quốc nhấn mạnh quan điểm cho rằng, xây dựng mô hình phát triển xã hội hiện đại, cũng có nghĩa là phải tính đến mối quan hệ mật thiết giữa con người với tự nhiên, giữa nhu cầu phát triển kinh tế với việc bảo vệ, duy trì nguồn tài nguyên. Đó cũng là yếu tố đảm bảo cho sự phát triển bền vững, lành mạnh của xã hội.

2.7. Xây dựng hài hoà quan niệm về giá trị

Trong cơ chế kinh tế thị trường hiện nay, mọi lợi ích và quan niệm về lợi ích đã diễn biến theo xu hướng đa nguyên hoá. Quan niệm giá trị đã biến đổi mạnh theo xu hướng coi trọng vật chất, tiêu dùng và lợi ích cá nhân. Hiệu quả kinh tế, chất lượng cuộc sống và trình độ hưởng thụ văn hoá là những tiêu chí chủ yếu để nhìn nhận, đánh giá và tôn trọng con người. Thói quen tiết kiệm, kham khổ, hy sinh nhu cầu cá nhân vì người khác, vì tập thể của thế hệ đi trước đã không được giới trẻ Trung Quốc chấp

nhận. Cũng có nghĩa, nhiều giá trị truyền thống đã bị phủ nhận, bị thay thế trong guồng quay của nền kinh tế thị trường ở Trung Quốc. Đây cũng là vấn đề Trung Quốc đang nghiêm túc tính tới trong quá trình xây dựng và hoàn thiện mô hình phát triển xã hội thời hiện đại. Khư khư giữ nguyên mọi giá trị truyền thống hoặc phá bỏ tất cả để chấp nhận toàn bộ quan niệm giá trị mới đều là sai lầm, quá khích. Trung Quốc chủ trương kết hợp hài hoà các nhân tố giá trị hợp lý, có lợi cho mục tiêu xây dựng nền văn minh vật chất và văn minh tinh thần của đất nước. Song song với phát triển kinh tế, Trung Quốc thấy rất cần thiết phải chú ý thích đáng tới việc thoả mãn nhu cầu của cá nhân, miễn sao nhu cầu đó không làm phương hại đến lợi ích quốc gia, không cản trở bước đi của cải cách. Trong mô hình phát triển xã hội hiện đại, bên cạnh việc kế thừa và gìn giữ những yếu tố tích cực trong quan niệm giá trị truyền thống, cũng cần phải thừa nhận các quan niệm giá trị hiện đại phù hợp với mục tiêu phát triển. Trong đó, Trung Quốc ngày càng chú trọng mục tiêu hoàn thiện chế độ dân chủ XHCN để phát huy ý thức dân chủ cho người dân. Điều đó vừa có lợi cho việc hiện thực hoá các quan niệm về giá trị, vừa loại bỏ những hạn chế vốn tồn tại trong thể chế và quan niệm giá trị cũ. Vấn đề ở chỗ, Trung Quốc cần thiết phải nâng cao trình độ quản lý xã hội, nhằm giữ vững cục diện chính trị – xã hội ổn định lâu dài.

2.8. Xây dựng hài hoà môi trường quan hệ quốc tế

Trung Quốc là nước lớn, vì vậy mọi biến động lớn của Trung Quốc đều có tác động và ảnh hưởng sâu rộng đến cục diện chung của thế giới, đến quan hệ giữa các quốc gia, khu vực. Ngược lại, sự biến động trong quan hệ quốc tế cũng sẽ ảnh hưởng đến công cuộc xây dựng và ổn định kinh tế – chính trị – xã hội của Trung Quốc. Chính vì thế, trong mô hình xã hội hài hoà, Trung Quốc không thể bỏ qua mối quan hệ, giao lưu hài hoà giữa Trung Quốc với các quốc gia, khu vực trên thế giới.

Theo ý kiến của giáo sư Trung Quốc - Lý Cường thì xây dựng xã hội hài hoà là một nội dung quan trọng về mô hình phát triển xã hội mới, được Trung Quốc tạo dựng trong công cuộc cải cách mở cửa. Mô hình phát triển này không chỉ có lợi cho quá trình xây dựng nền kinh tế hiện đại, xã hội văn minh, tiên tiến, tạo dựng cục diện chính trị ổn định ở Trung Quốc, mà còn có lợi cho sự phát triển chung của thế giới.

Có thể khẳng định, gần 30 năm qua, song song với quá trình hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường XHCN, Trung Quốc đã từng bước tạo dựng mô hình phát triển xã hội mới. Mô hình đó hiện vẫn còn đang trong quá trình hoàn thiện, theo xu hướng phù hợp với yêu cầu phát triển của Trung Quốc, trong bối cảnh hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng.

Để xây dựng và hoàn thiện mô hình phát triển xã hội mới, Trung Quốc nhấn

mạnh đến việc xây dựng một thể chế và phương thức quản lý xã hội hiện đại, đáp ứng yêu cầu phát triển ngày càng cao của quảng đại quần chúng nhân dân. Theo ý kiến các học giả Trung Quốc, chức năng quản lý xã hội của Chính phủ Trung Quốc hiện vẫn chưa hoàn toàn phù hợp với yêu cầu phát triển của nền kinh tế thị trường và đòi hỏi tiến bộ toàn diện về mặt xã hội. Trong đó nổi cộm một số vấn đề chủ yếu: *một là*, phát triển xã hội và dịch vụ xã hội của Chính phủ chậm hơn tiến trình thị trường hoá và toàn cầu hoá kinh tế; hệ thống đảm bảo xã hội và chế độ quản lý xã hội chưa được kiện toàn; *hai là*, khoảng cách giàu nghèo lớn, diện hưởng chế độ an sinh xã hội hẹp, vấn đề việc làm căng thẳng; *ba là*, cơ cấu xã hội biến đổi theo hướng thành phần tư nhân nhiều hơn thành phần quốc hữu, việc làm trong khu vực tư nhân nhiều hơn khu vực quốc hữu; *bốn là*, chênh lệch khu vực lớn, kết cấu phân phối thu nhập chưa hợp lý, dẫn đến tình trạng xung đột lợi ích giữa các giai tầng xã hội; *năm là*, cải cách thể chế quản lý xã hội chậm chạp, vai trò của các tổ chức xã hội trung gian chưa được phát huy tối đa, năng lực tự tổ chức của các đoàn thể xã hội chưa đủ mạnh...

Trước thực trạng đó, Trung Quốc nhận thấy rất cần thiết phải nhanh chóng hoàn thiện thể chế quản lý xã hội, với một số nội dung cụ thể như sau:

Thứ nhất, kiên trì quan điểm lấy con người làm gốc (dĩ nhân vi bản), cân đối và điều hoà lợi ích của quảng đại quần chúng nhân dân. “Lấy con người làm

gốc”, nghĩa là coi lợi ích căn bản của quảng đại quần chúng là điểm xuất phát ban đầu, cũng là điểm chốt quan trọng trong việc chế định chính sách và triển khai công việc. Mục tiêu cuối cùng của quan điểm này là thực hiện, bảo vệ và phát triển tốt nhất lợi ích của nhân dân. Muốn vậy, đương nhiên phải điều hoà, cân đối lợi ích của các tổ chức đoàn thể quần chúng, xã hội, thúc đẩy hoạt động vì lợi ích chung của đông đảo người lao động.

Thứ hai, điều chỉnh các quan hệ xã hội, tạo cục diện phân phối thu nhập hài hoà, trong đó quan trọng nhất là điều chỉnh quan hệ giữa các giai tầng xã hội. Như trên đã trình bày, điều đó liên quan rất trực tiếp đến chính sách và chế độ phân phối thu nhập, bởi đó là nhân tố cơ bản ảnh hưởng đến mặt bằng quan hệ xã hội nói chung, nội bộ các giai tầng xã hội nói riêng. Vì thế, Chính phủ cần lợi dụng hiệu quả cân cân tài chính, thu thuế, phúc lợi... để điều chỉnh một cách khoa học tỷ lệ tái phân phối thu nhập xã hội. Mục tiêu quan trọng là mở rộng giai tầng trung lưu, từng bước nâng cao thu nhập cho những người có thu nhập thấp, điều chỉnh mức thu nhập quá cao của một nhóm người trong xã hội, giảm thiểu tới mức thấp nhất tầng lớp nghèo khổ, yếu thế trong cơ cấu giai tầng xã hội. Đó là điều luôn có lợi cho mục tiêu điều chỉnh và xây dựng hoà khí trong xã hội.

Thứ ba, tích cực mở rộng cơ hội việc làm, ra sức hoàn thiện hệ thống an sinh xã hội, đẩy mạnh phát triển sự nghiệp

xã hội, thiết thực giải quyết các vấn đề khó khăn trong đời sống và sản xuất cho đông đảo quần chúng nhân dân. Đó là những điều kiện thiết yếu và quan trọng để nâng cao đời sống nhân dân, đưa toàn thể xã hội đạt tới mức sống khá giả, như mục tiêu đã được Đảng Cộng sản Trung Quốc đề ra tại Đại hội XVI.

Thứ tư, đẩy mạnh cải cách thể chế quản lý của Chính phủ. Trong điều kiện kinh tế thị trường XHCN, chức năng chủ yếu của Chính phủ là điều tiết kinh tế, giám sát thị trường, quản lý xã hội và thực hiện dịch vụ công. Chính phủ không phải là người can thiệp trực tiếp vào các hoạt động kinh tế. Trung Quốc từ lâu đã thực hiện mục tiêu phân tách rạch ròi chức trách Chính phủ trong mọi hoạt động kinh tế - xã hội, trong đó nhấn mạnh chức năng dịch vụ công cộng của bộ máy công quyền nhà nước. Trong thể chế quản lý xã hội, Trung Quốc chú ý kiện toàn hệ thống an sinh xã hội, giúp nhân dân có thể hưởng nhiều lợi ích từ các hoạt động phúc lợi xã hội.

Thứ năm, phát huy vai trò và tác dụng của xã hội công dân, bao gồm các tổ chức đoàn thể phi quan phương, hoạt động theo quy định của Hiến pháp và luật pháp nước CHND Trung Hoa. Với chức năng là cầu nối giữa chính phủ với quảng đại quần chúng nhân dân, các tổ chức đoàn thể xã hội có thể làm tốt các mảng việc hữu ích cho sự nghiệp phát triển xã hội của Trung Quốc. Đó là: giám sát các hoạt động kinh tế - xã hội, phòng chống các hiện tượng tiêu cực, nhất là

nạn tham nhũng; mở rộng nguồn lực tài chính, cung cấp và mở rộng không gian dịch vụ còn thiếu trên thị trường; giải quyết mâu thuẫn và xung đột xã hội, duy trì hoà khí và ổn định xã hội...

Tóm lại, cùng với quá trình chuyển đổi nền kinh tế, Trung Quốc cũng từng bước xây dựng và hoàn thiện mô hình phát triển xã hội, tương thích với yêu cầu hiện đại hoá đất nước. Với mục tiêu đưa toàn bộ đời sống xã hội lên mức sống khá giả vào năm 2020, Trung Quốc chủ trương tạo dựng cục diện hài hoà trên tất cả các lĩnh vực phát triển xã hội, trong đó đặc biệt chú ý đến việc điều chỉnh cán cân phân phối thu nhập, giảm cách biệt giàu nghèo, hình thành cơ cấu giai tầng hiện đại, hợp lý. Trong mô hình phát triển xã hội, Trung Quốc quan tâm đến lợi ích cân bằng của quảng đại quần chúng nhân dân, không ngừng nâng cao thu nhập và chất lượng sống của mọi tầng lớp xã hội, đặc biệt là những người đang có thu nhập thấp, tạo cơ sở cho xã hội phát triển ổn định và bền vững. Để thực hiện những tiêu chí nêu trong mô hình phát triển xã hội mới, Trung Quốc đề cao việc xây dựng và hoàn thiện thể chế, phương thức quản lý xã hội phù hợp, hiệu quả. Thể chế đó vừa nhằm thực hiện đúng chức năng điều tiết, giám sát xã hội của Chính phủ, vừa phát huy tối đa vai trò và tác dụng của các đoàn thể xã hội, vì mục tiêu lâu dài của công cuộc hiện đại hoá nền kinh tế và thúc đẩy tiến bộ xã hội.

CHÚ THÍCH TRÍCH DẪN

1. <http://www.tecn.cn>, ngày 28-6-2007
2. Lý Bồi Lâm (2006): *Mười bài giảng về xã hội hài hoà*, Nxb Văn hiến Khoa học xã hội (Trung Quốc), tr.31
3. Xem <http://www.tecn.cn>, ngày 28-6-2006

:

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lý Thiết Ánh (2002): *Về cải cách mở cửa của Trung Quốc*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
2. Giang Trạch Dân (2002): *Xây dựng toàn diện xã hội khá giả, mở ra cục diện mới trong sự nghiệp XHCN đặc sắc Trung Quốc (Báo cáo Chính trị Đại hội XVI ĐCS Trung Quốc)*, Nxb Nhân dân.
3. Ngô Tuấn Kiệt, Trương Hồng (2005): *Trung Quốc xây dựng xã hội hài hoà*, Nxb Phát triển Trung Quốc.
4. Lý Bồi Lâm (2006): *Mười bài giảng về xã hội hài hoà*, Nxb Văn hiến Khoa học xã hội (Trung Quốc).
5. Nhữ Tín, Lục Học Nghệ... (2007): *Năm 2007: Tình hình xã hội Trung Quốc – phân tích và dự báo*, Nxb Văn hiến Khoa học xã hội (Trung Quốc).
6. Ngô Phủ (2003): *Chống tham nhũng ở Trung Quốc*, Nxb Nhân dân Hắc Long Giang
7. Peter Nolan (2005): *Trung Quốc trước ngã ba đường*, Nxb Chính trị quốc gia